

مردم از بورس، برق بخرنند

مردم از سال آینده باید مازاد مصرف برق خود را از بورس انرژی تامین کنند. در حال حاضر مصوباتی برای سال ۱۴۰۵ وجود دارد که هر خانه در سطح الگوی مصرف می‌تواند برق استفاده کند و مازاد مصرف را باید از تابلوی سبز و یا احداث نیروگاه تامین کنند. علیرضا پرنده‌مطلق، معاون فنی و مهندسی ساتبا در گفت‌وگو با مهر در رابطه با اینکه آیا سازوکار قانونی برای احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر برای ساختمان‌هایی که به تازگی احداث می‌شوند وجود دارد، گفت: به طور کلی وزارت نیرو پیگیر است در صورت امکان مصوباتی را داشته باشد که خانه‌ها را از یک مترآبی بالاتر با احداث نیروگاه تجدیدپذیر بخشی از انرژی مورد نیاز خود را تامین کنند. او ادامه داد: این اقدام، اقدامی فراوزارنی است یعنی بین وزارت کشور، نیرو و مسکن و شهرسازی باید انجام شود که در حال انجام بوده و منتظریم مصوبات آن صادر شود.

۱۴ میلیون شغل حذف می‌شود

براساس گزارش‌های بین‌المللی، تا سال ۲۰۲۷ حدود ۸۳ میلیون شغل از بین می‌رود و تنها ۶۳ میلیون شغل جدید ایجاد خواهد شد، در مجموع ۱۴ میلیون شغل حذف می‌شود. به گزارش مهر، علاءالدین رفیع‌زاده، رئیس سازمان اداری و استخدای کشور گفت: تکنولوژی‌های نوین تغییراتی در نظام مدیریتی جهان ایجاد کرده‌اند که اگر نسبت به آن‌ها آگاه نباشیم حتی موقعیت فعلی خود را نیز از دست خواهیم داد. او یکی از چالش‌های اساسی پیشرو را مدیریت مبتنی بر داده دانست و افزود: نکته دوم توجه به استعدادهای محلی و جغرافیایی است و سومین مسئله، تعریف مرز جدید میان انسان و ماشین است. بر اساس گزارش‌های بین‌المللی، تا سال ۲۰۲۷ حدود ۸۳ میلیون شغل از بین می‌رود و تنها ۶۳ میلیون شغل جدید ایجاد خواهد شد؛ یعنی در مجموع ۱۴ میلیون شغل حذف می‌شود. معاون رئیس‌جمهور بیان کرد: مشاغلی مانند بایگانی، منشی‌گری و برخی از پست‌های مدیریتی بیشترین آسیب‌را از هوش مصنوعی خواهند دید و بخش خدمات مالی نیز به سمت استفاده از ربات‌ها حرکت می‌کند.

صنایع ۵ برابر استاندارد انرژی مصرف می‌کنند

صنایع ایران سه تا پنج برابر بیشتر از حد استاندارد انرژی مصرف می‌کنند. اگر قانون اصلاح الگوی مصرف از همان ابتدا اجرا می‌شد، اکنون به شکل فعلی شاهد مشکل ناترازی و مسائل موجود در این حوزه نبودیم. به گزارش تسنیم، محسن ذبیحی، معاون هماهنگی توزیع شرکت توانیر با اشاره به وضعیت مصرف برق در بخش صنایع ایران، گفت: اقتصاد برق در کشور به دلیل پایین بودن تعرفه انرژی تحویلی به صنایع و همچنین تأثیر تحریم‌ها، با چالش‌هایی در زمینه شدت مصرف انرژی مواجه است. او افزود: شرایط خاص اقتصادی موجب شده بسیاری از صنایع کشور همچنان از تجهیزات قدیمی و نسل‌های گذشته استفاده کنند و امکان نوسازی سیستم‌ها را نداشته باشند؛ موضوعی که باعث افزایش قابل توجه شدت مصرف انرژی در کشور شده است. به گفته وی، اگر این میزان به سطح استاندارد برسد، صرفه‌جویی چشمگیری در مصرف انرژی کشور حاصل خواهد شد.

خلا قانه تخریب کنید

برندگان نوبل اقتصاد ۲۰۲۵ درباره رشد پایدار چگونه می‌اندیشند

و دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی لندن است و «پیتر هویت»، متولد ۱۹۴۶ در کانادا فارغ‌التحصیل دانشگاه نورث وسترن و استاد دانشگاه براون است. مبلغ جایزه نوبل اقتصاد ۱۱ میلیون کرون سوئد است که نیمی از آن به «جوئل موکیر» و نیمی دیگر به طور مشترک به «فیلیپ آگیون» و «پیتر هویت» اهدا می‌شود.

▼ اقتصاد و نوآوری‌هایش

«جوئل موکیر» نشان می‌دهد که قبل از انقلاب صنعتی، نوآوری‌ها بیشتر به نوعی آزمون و خطا بودند تا کاری مبتنی بر درک علمی. به باور او رشد اقتصادی پایدار محقق نخواهد شد اگر: جهان، جهان مهندسی بدون علم مکانیک، آهن‌سازی بدون علم متالورژی، کشاورزی بدون علوم خاک، معدن‌کاری بدون علوم زمین‌شناسی، آب بدون علم هیدرولیک، رنگرزی بدون شیمی آلی و پزشکی بدون میکروبیولوژی و ایمونولوژی باشد.

پس گراف نیست که بگوییم دوره‌ای در حدود سال ۱۸۰۰ میلادی اولین دوره تاریخ بشر است که رشد اقتصادی پایدار وجود داشته است. به همین دلیل است که یکی از داوران نوبل گفته بود در سوئد و بریتانیا در چهار قرن بین ۱۳۰۰ تا ۱۷۰۰ چندان بهبودی در استانداردهای زندگی بشر به وجود نیامد.

یکی از مثال‌هایی که «موکیر» به آن علاقه دارد داستان قبول ارتباط بین عوامل بیماری‌زای میکروبی و مرگ‌های بعد از جراحی‌هاست؛ به دلیل استریل نکردن تجهیزات جراحی. در دهه ۱۸۴۰ جراحان قبول نداشتند که میکروب‌ها از طریق ابزار جراحی آلوده باعث مرگ بیماران می‌شوند. نوآوری‌های لویی پاستور و جوزف لیستر بود که بالاخره تا دهه ۱۸۶۰ توانست تحولی بزرگ در پزشکی به وجود آورد. از این گذشته به باور «موکیر» متخصصانی که آماده تعامل با علم بودند، همراه با فضای اجتماعی که پذیرای تغییر بود، دلایل اصلی شروع انقلاب صنعتی در بریتانیا بودند.

به باور این اقتصاددان، قبل از انقلاب صنعتی، دانش تکنولوژیکی عمدتاً «تجویزی» بود، یعنی مردم می‌دانستند چگونه چیزها را به کار بیندازند اما نمی‌دانستند چرا این چیزها کار می‌کنند. انقلاب علمی در طول قرن‌های ۱۶ و ۱۷ این «چرا» را به دانش «گزاره‌ای» تبدیل کرد؛ یعنی پیوند دادن درک تجربی با استدلال علمی. این تلفیق علم و فناوری، پایه و اساس «دانش مفید» را ایجاد کرد که نوآوری سیستماتیک را ممکن ساخت.

«جوئل موکیر» معتقد است ریشه‌های فکری انقلاب صنعتی به برنامه بیکن در قرن هفدهم برمی‌گردد که هدف آن گسترش مجموعه دانش مفید و به‌کارگیری فلسفه طبیعی برای حل مشکلات فناوری و ایجاد رشد اقتصادی بود. عصر روشنگری قرن هجدهم در غرب این برنامه را از طریق مجموعه‌ای از تحولات نهادی به انجام رساند که هم میزان دانش و هم دسترسی به آن را برای کسانی افزایش داد که می‌توانستند به بهترین نحو از آن

می‌زنند، برنده این جایزه شدند. تحقیقات این سه اقتصاددان بر پایه این ایده انجام شده که نشان دهند نوآوری چگونه یک فرآیند خودزاینده پیشرفت اقتصادی ایجاد می‌کند با این شرط که جوامع توضیحات علمی برای چارایی کارکرد فناوری‌ها داشته باشند و پذیرای ایده‌ها و تغییرات جدید باشند.

رشد اقتصادی پایدار منجر به بهبود سطح زندگی، سلامت و کیفیت زندگی مردم در سراسر جهان می‌شود. این امر چنان جا افتاده که همه آن را بدیهی می‌دانیم اما دنیا همیشه بر این منوال پیش نرفته و انطور که آکادمی نوبل می‌نویسد رکود در بیشتر تاریخ بشر یک هنجار بود و با وجود اکتشافات مهم گاه به گاه، که گاهی منجر به بهبود شرایط زندگی و درآمد بالاتر می‌شد، رشد اقتصادی همیشه در نهایت ثابت می‌ماند.

«جوئل موکیر» از منابع تاریخی استفاده کرده تا به این نتیجه برسد که علل تبدیل شدن رشد پایدار به یک هنجار جدید فعلی چیست. به باور این اقتصاددان اگر قرار است نوآوری‌ها در یک فرآیند خودجوش، یکی پس از دیگری رخ دهند، نه‌تنها باید بدانیم که چه چیزی در این خودجوش بودن مؤثر است، بلکه باید توضیحات علمی برای چارایی آن نیز داشته باشیم. تا قبل از انقلاب صنعتی این چارایی توضیح علمی نداشت.

اما دو نفر دیگر برنده نوبل اقتصاد چه کرده‌اند؟ «فیلیپ آگیون» و «پیتر هویت» مکانیسم‌هایی را بررسی کرده‌اند که این رشد پایدار را امکان‌پذیر می‌کند. این دو در سال ۱۹۹۲ یک مدل ریاضی ساختند برای آنچه «تخریب خلاق» نامیده می‌شود: وقتی یک محصول جدید و بهتر وارد بازار می‌شود، شرکت‌هایی ضرر خواهند کرد که محصولات قدیمی‌تر می‌فروشند.

این نوآوری نمایانگر یک چیز جدیدی است و بنابراین خلاقانه است. با این حال مخرب هم هست زیرا شرکتی که فناوری‌اش منسوخ شده از دور رقابت حذف می‌شود. برندگان جایزه نوبل اقتصاد به طرق مختلف نشان می‌دهند که تخریب خلاق به چه طریق باعث ایجاد تضادهایی است که باید به شیوه‌ای سازنده مدیریت شوند. در غیر این صورت شرکت‌های پیشین گروه‌های ذی‌نفع که موقعیت خود را در معرض خطر می‌بینند با آن مقابله خواهند کرد.

در یک کلام و بر اساس نقل قولی از «جان هاسلر»، رئیس کمیته جایزه علوم اقتصادی، «رشد اقتصادی را نمی‌توان بدیهی دانست»، بلکه برای جلوگیری از بازگشت رکود باید از سازوکارهایی حمایت کرد که زیربنای تخریب خلاق هستند.

«جوئل موکیر»، متولد ۱۹۴۶ در لیدن هلند، فارغ‌التحصیل دانشگاه ییل ایالات متحده و استاد دانشگاه نورث وسترن و دانشکده اقتصاد ایتان برگلاس دانشگاه تل‌آویو است. «فیلیپ آگیون»، متولد ۱۹۵۶ در پاریس فرانسه، فارغ‌التحصیل دانشگاه هاروارد و استاد کالج دو فرانس و دانشگاه اینسید (INSEAD) فرانسه

جهان اقتصاد

فاطمه لطفی

مترجم و روزنامه‌نگار

سال‌هاست که این سوال را از خود می‌پرسیم که چه چیزی باعث می‌شود برخی کشورها ثروتمند و برخی دیگر فقیر باشند؟ آیا کشورها می‌توانند کاری کنند که نتیجه آن بهبود استانداردهای زندگی شهروندان خود باشد؟ نه‌فقط مردم عادی که این سوال اقتصاددانان است که قرن‌هاست به دنبال پاسخی برای آنها هستند.

در آغاز دهه ۱۹۸۰ نظریه‌های مربوط به رشد اقتصادی تا حد زیادی تحت سلطه آثار اقتصاددان آمریکایی رابرت سولو بود. نتیجه این بود که «در درازمدت، رشد درآمد سرانه با پیشرفت فناوری تعیین می‌شود.»

اما آثار سولو توضیح نمی‌داد که فناوری چگونه در طول زمان انباشته می‌شود و نقش نهادها و سیاست‌ها در تقویت آن چیست. به این ترتیب نظریه سولو نه می‌تواند توضیح دهد که چرا کشورها در دوره‌های پایدار به طور متفاوت رشد می‌کنند و نه اینکه چه نوع سیاست‌هایی می‌تواند به یک کشور کمک کند تا عملکرد رشد بلندمدت خود را بهبود بخشد.

پس احتمالاً نوآوری‌های فناوری، وابسته به دانشمندی بوده که انگیزه مالی کمتری نسبت به بقیه جامعه دارند. به این ترتیب کشورها نمی‌توانند چندان مداخله‌ای در نوآوری داشته باشند، نوآوری‌های فناوری نتیجه علایق و انگیزه‌های خود دانشمندان خواهد بود.

اما وقتی نظریه رشد درون‌زا ظهور کرد این طرز فکر هم تغییر کرد. رشد درون‌زا همان است که برای پل رومر در سال ۲۰۱۸ نوبل به همراه آورد و هم برای اقتصاددان امسال. پل رومر نشان داد که ایده‌های جدید، فناوری‌های نوآورانه و تحقیق مداوم می‌توانند تولید و بهره‌وری را در اقتصادها افزایش دهند و رشد اقتصادی تنها با اضافه کردن نیروی کار به سرمایه بیشتر حاصل نمی‌شود.

البته هر نوآوری، برندگان و بازندگان دارد که می‌توانند سرنوشت یک کشور را از نظر رشد اقتصادی شکل دهند و از طرفی حتی صاحبان فناوری قدیمی هم سعی می‌کنند مقابل نوآوری‌ها بایستند. بنابراین اگر چه اکتشافات علمی پشت پیشرفت فناوری بودند، اما یک کشف علمی تضمینی برای پیشرفت فناوری نبوده است. پیشرفت تنها زمانی حاصل شده که دنیای مدرن شروع به استفاده از دانش کشف شده برای حل مشکلاتی کرد برای بهبود زندگی مردم و در نتیجه بشر شاهد رشد پایدار شد.

امسال در بخش اقتصاد جایزه نوبل «جوئل موکیر» از دانشگاه نورث وسترن به خاطر شناسایی پیش‌نیازهای رشد پایدار از طریق پیشرفت فناوری و «فیلیپ آگیون» از کالج دو فرانس به همراه «پیتر هویت» از دانشگاه براون، به خاطر نظریه رشد پایدار از طریق تخریب خلاق، که در آن محصولات جدید و بهتر محصولات قدیمی‌تر را کنار